1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כד:

משנה. ואלו הן הפסולין - **המשחק בקוביא** והמלוה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית... אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן **שאין להן אומנות אלא הוא**, אבל יש להן אומנות שלא הוא - כשרין. גמרא. משחק בקוביא מאי קא עביד? - אמר רמי בר חמא: משום דהוה **אסמכתא**, ואסמכתא לא קניא. רב ששת אמר: כל כי האי גוונא - לאו אסמכתא היא. אלא: לפי ש**אין עסוקין ביישובו של עולם**. מאי בינייהו? - איכא בינייהו דגמר אומנותא אחריתי.

2. רש"י מסכת סנהדרין דף כד:

אסמכתא - היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, **דסבור שהוא יכול לנצח**, ופעמים שמנצחין אותו.

כל כי האי גוונא לאו אסמכתא הוא - והיכי דמי אסמכתא - כגון דאם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא (ב"מ עו.) וכגון משליש את שטרו דגט פשוט (ב"ב קסח.) דסומך על לא דבר, **דסבור כל זה בידי לעשות**, ומרישא כי מתני - אדעתא דלא יהיב ליה לאסמכתא קא מתני, **דטועה וסבור לא יבא לידי כך**, אבל **הכא לא סמיך אמידי, דהא לא ידע אי נצח אי לא נצח**, ואפילו הכי אתני - שמע מינה מספיקא אתני גמר ואקני, ולא גזילה היא.

3. רמב"ם על משנה מסכת סנהדרין פרק ג משנה ג

... ואמר המשחק בקוביה, והוא המשחק... בתנאי שישלם כסף מי שיעשה כך או לא יעשה כך בהתאם לשטת אותו המשחק, **ונאסר זה מפני שהוא מתעסק בעסק שאין בו תועלת לישוב העולם**, ויסוד הוא בתורתינו שאין ראוי לאדם להעסיק את עצמו בעולם הזה אלא באחד משני דברים או בחכמה להשלים בה את עצמו, או בעסק שיועיל לו בקיום העולם כגון אומנות או מסחר, וראוי למעט בזה ולהרבות בראשון כמו שאמרו הוי מעט עסק ועסוק בתורה...

4. רמב"ם הלכות עדות פרק י הלכה ד

כיצד החמסנים והם הלוקחים קרקע או מטלטלין שלא ברצון הבעלים אף על פי שנותנין הדמים הרי אלו פסולין מדבריהם... וכן משחק בקוביא והוא **שלא תהיה לו אומנות אלא הוא**, הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם הרי זה **בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גזל**, ולא בקוביא בלבד אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים, וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפילו המשחקים בבהמה חיה ועוף ואומר כל הקודם את חבירו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו את שניהן וכן כל כיוצא **בשחוק זה**, והוא **שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה** הרי הוא פסול, וכל אלו פסולין מדבריהם.

5. רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ו הלכה י

המשחקין בקוביא כיצד, אלו שמשחקין בעצים או בצרורות או בעצמות וכיוצא בהן ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו השחוק יקח ממנו כך וכך **הרי זה גזל מדבריהם** אף על פי שברצון הבעלים לקח הואיל ו**לקח ממון חבירו בחנם דרך שחוק** והתל **הרי זה גזל**. וכן המשחקין בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו **הכל אסור וגזל מדבריהם**.

6. תוספות מסכת סנהדרין דף כד:-כה. ד"ה כל כי האי גוונא

פ"ה... ר"ת הקשה לפי' הקונט' משום דלפי פי' משמע דטפי חשיב אסמכתא (מה) **שהיה בידו** מלאו בידו... **אלמא דלא הויא בידו הוי טפי אסמכתא ממה שהוא בידו** על כן נראה לר"ת לפרש הכי כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא **דלא הויא אסמכתא אלא היכא שאין יכול להרויח** כגון משליש שטרו וכו' דגט פשוט (ב"ב דף קסח.) אבל הכא לא הויא אסמכתא משום דכיון **דשנים הם כל אחד ואחד מקני לחבריה מגו דאי מרווח בעי איהו למקני בההיא הנאה גמר ומקני לחבריה**... ומיהו קשה על פי' ר"ת... על כן נראה **לר"י עיקר כפירוש רש"י** ואי קשיא לו מההיא דאיזהו נשך כדפירש לעיל תריץ הכי שאני התם דודאי דבר שהוא **בידו ממש לגמרי** כגון אם אוביר ולא איעביד אשלם במיטבא דהתם בידו לעשות ולא גזים נמי שסובר הוא שכך הפסיד חבירו אם לא ישלים תנאו כמו אם ישלם במיטבא ובההיא ודאי גמר ומקני ולא חשיב אסמכתא ואומר בלבו עלי לשלם ודאי מן הדין מה שבידי לעשות ולא עשיתי **אבל היכא דגזים אף על גב דהוי בידו ממש** לגמרי כגון אם אוביר ולא איעבד אשלם אלפא זוזי מכל מקום כיון דגזים **ודאי הוי גוזמא** דמתנה לשלם אלף זוז בשביל קרקע אחת ודאי חשיב אסמכתא ומיהו קשה דהכא משמע דדבר דלא הוי בידו לאו אסמכתא הוא כגון משחק בקוביא דהכא ואף על גב דגזים... אבל הכא **גבי משחק בקוביא דלאו בידו הוא כלל אף על גב דגזים בתנאי שחוק שלו מ"מ גמר ומקני דכיון שהוא יודע שאין בידו להרויח וידוע הוא שאחד מהם ירויח**... והא דפסקינן דמשחק בקוביא קני **דווקא כשמעות שניהם על פי הדף** לפי שהדף והמקום קנוי לאותו שירויח כדי לקנות המעות אשר עליו...

7. שו"ע חו"מ הלכות גזילה סימן שע

א - יש דברים **שאסרו חכמים משום גזל**, והעובר עליהם הרי זה גזלן מדבריהם: מפריחי יונים ומשחקים בקוביא...

ב - המשחקים בקוביא כיצד, אלו שמשחקים בעצים או בצרורות או בעצמות, ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו שחוק יקח כך וכך. וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך, וכל כיוצא בדברים אלו, הכל אסור, וגזל מדבריהם הוא.

ג - יש מי שאומר שהמשחק בקוביא עם העובד כוכבים אין בו משום גזל, אבל יש בו איסור עוסק בדברים בטלים, שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה ויישובו של עולם. וחלקו עליו לומר שאינו פסול אלא אם כן אין לו אומנות אחרת. הגה: אבל אם יש לו אומנות אחרת, אפילו משחק עם ישראל אינו פסול.... וכבר **פשט המנהג כסברא האחרונה לשחוק בקוביא**, **ואין פסול אלא מי שאין לו אומנות אלא הוא**. ואם שחק עמו באמנה אם חייב לשלם...

8. רמ"א חו"מ הלכות מקח וממכר רז:יג

הגה: ויש אומרים דג' חלוקין בדיני אסמכתא, דכל מה **שאין בידו ותלוי ביד אחרים**... אבל אם אין בידו לגמרי, ולא ביד אחרים, כגון המשחק בקוביא וכיוצא בו, שאינו יודע אם ינצח או לא ואפילו הכי התנה, ודאי גמר ומקני מספק. בד"א, כששוחקין במעות מוכנים. אבל אם שוחקים באמנה, אין מוציאין ממנו מה שהפסיד... **אבל כשמעות מוכנין על הדף, מותר לשחוק ואין בו אסמכתא**, ודלא כיש חולקין ואוסרין לשחוק בכל ענין. וי"א דאינו מותר רק כשהדף שהמעות מונחים עליו קנוי לשניהם..